

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לְדוֹרוֹת" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: קורן	שם פרטי: סבינה
----------------	----------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: נייברג		בלועזית: Nayberg	
שם פרטי איתו נולדתי: סימה		בלועזית: Sima	
עיר לידה: לנצ'נו		בלועזית: Lenchno-ko-lublin	
שם פרטי ושם משפחה של האב: אברהם משה נייברג		שם פרטי ושם נעורים של האם: פרידה מנוחה	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: לנצ'נו		בלועזית: Lenchno	
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה) יסודי		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) תלמיד	
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: לנצ'נו-ורשה-לוחוף (שם העיר או האזור ושם הארץ)		חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא) השומר הצעיר	
במידה והיית בגטו, ציין את שמו: לוחוף		בלועזית: Luchuf	
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו		בלועזית:	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי:		תאריך השחרור:	
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה) זלצ'צין ודרמשטט		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור	
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממת' עד מת'		שנת עליה:	
שנת -47 במשך חמישה חודשים		1947	
		תיאודור הרצליה	

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים):

נולדתי בשנת 1933, לפי מסמכים שמצאתי. גרנו בלנצ'נו ליד לובלין, אבי היה איש מסורתי ואיש עבודה שידע הרבה שפות. אני זוכרת שהאופי הביתי היה ללמוד ולעזור, בית הומני. אבא שלי עבד במפעל הבנייה בוורשה. הוא היה נוסע לשם ומופיע בבית פעם בשבוע. אמא הייתה אישה מחוננת ועסקה ברפואה אלטרנטיבית, היא טיפלה בחולים וגם גידלה את המשפחה. גרנו בבית משותף עם הפולנים. לי היו שלושה אחים, שניים נרצחו במלחמה ואחד נפטר עדו כשהיה קטן. אמי נרצחה כשאני הייתי בת שמונה או תשע.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

כשפרצה המלחמה ריכזו אותנו במקום אחד כדי שנגור כל היהודים ביחד. הגרמנים היו מגיעים ובכל היו תופסים משפחות חדשות לעבודה. באותו בית הספר אני זוכרת שלקחו את אבא ועוד יהודים אחרים ולמי שהיה זקן גילווחו אותו ואמרו לו לרוץ, כי מי שירוך יותר מהר יקבל פחות מכות. הייתה נדידה של אנשים ממקום למקום. הגרמנים היו נכנסים ותופסים יהודים ועם עגלות היו מעבירות אותם למחנה השמדה או למחנה עבודה. היינו תקופה קצרה בגטו לוחוף, אבל אי אפשר היה לקרוא לזה חיים. לא היה יום ולא היה לילה. אני הייתי מסתתרת או במרתף או מתחת למיטה.

אמא הרגישה שהכל מתחלל בגטו ואבא לא חזר. הם תפסו אותנו לעבודה במחנה פמולה והוא לא חזר- זה מחנה עבודה של עינויים. כדי להציל אותנו אמא פיזרה אותנו בין הנוצרים בכפרים. אני הייתי לבד וגם שני אחיי האחרים היו מפוזרים. אמא מסרה אותי למשפחה נוצרית, ולילה אחד באו לחפש יהודים באותו בית אז הוא שלח אותי לשדה להסתתר. הגרמנים הגיעו גם לשדה, ואני נשכבתי בארוגת החול וכיסיתי את עצמי בירק שהיה שם. כשהגרמנים הלכו ולא גילו אותי, חזרתי לאותו גוי והוא נתן לי כמה פרוסות לחם לדרך ושלח אותי החוצה.

לאן הולכת ילדה? ליער. הלכתי ליער לחפש את אמא, ופגשתי בדרך עוד יהודים שברחו אל היער והמשיכו לברוח. בדרך פגשתי עוד ילדה שגם היא חיפשה את אמא שלה ואמרה לי שאמא בטח נמצאת אצל אחראי הכפר, סולטיס. אני לא המשכתי עם היהודים והלכתי אל הכפר. כשהגעתי מצאתי את אמא שלי, היא הייתה בעליית הגג של אחראי הכפר והחלטנו לברוח יחד אל היער. הכי בטוח היה לא לפנות לאף אחד, כי היו מלשינים על יהודים, ולכן באותו לילה חפרנו בור לישון בו ושמו מעלינו ירק כדי שלא ירגישו בנוכחותנו. אמא אמרה שבגלל הבכי שלי הייה לנו הד ביער וזה מסוכן ולכן יצאנו מהבור. לקח לנו עשרים דקות רק כדי לצאת, וכשיצאנו פגשנו את אחי הצעיר שיצא לרגל ולראות מה קורה בסביבה.

נכנסנו אל ערמות של קש והסתתרנו שם, בקושי התכסינו שם. הגרמנים הגיעו וזרקו פצצות של גז אל תוך הבור, אבל אנחנו כבר לא היינו שם. זה היה נס. כל פעם היינו בורחים ממקום למקום או מתגנבים לאסם או לבית של משפחות שהחביאו אותנו. היינו מתגנבים ומסתתרים בקש, או בשדה של חמניות. היינו מתגנבים מבור לבור, ובפעם האחרונה ראיתי את שני האחים שלי ואת אמא מתחת לבית ספר. היינו מיואשים ומותשים מלמצוא דרכים להישאר בחיים. אמא החליטה שהיא מפרידה אותי מהגורל שלהם ופנתה לנוצריה שהייתה איתה בקשר כדי שתציל אותי. אני זוכרת שהיא השאירה שם מכתבים אבל אני לא זכיתי להסתכל בהם. באותו לילה נפרדתי מאמא, באותו זמן לא ידעתי שאני כבר לא אראה אותה יותר. כשאמא מסרה אותי לנוצרייה אני הייתי ממש קפואה. היא הסכימה לקבל אותי והעבירו אותי לורשה. הגעתי לורשה ואחרי תקופה היא פחדה להחזיק אותי, זה היה בדיוק בשלב של מרד הגטו ואני שמעתי את הבומים. היא פחדה להחזיק אותי, אז שמה לי על הצוואר צלב ושלחה אותי החוצה.

כנראה שהיא נתנה לי קצת כסף בשביל רכבת ואני לא ידעתי מה לעשות, אז החלטתי לחזור ללוחוף. כשהגעתי התיישבתי ליד הבית של המפקדה הגרמנית. ישבתי ליד הגדר, במקום שבו לקחה אותי הפולנייה הראשונה, ואני לא יודעת איך קרה הנס אך היא אמרה לי "סימה אני לא רוצה שיהרגו אותך, לילה אחד תהיי אצלי ולמחרת את תלכי". למחרת לא רציתי לצאת. זה היה נורא מסוכן, כי בחצר שלה היו מסתובבים גרמנים ואני הייתי צריכה לצאת על ארבע. היא החליטה שהיא עוזבת את הבית, הרי שמרה על הנכדה שלה ששמה היה אירמה. היא אמרה לי לעלות למעלה לעליית הגג ועזבה את הבית. אני לא ידעתי שהיא עוזבת ונשארת לי לבד בעליית הגג. אחרי שלושה ימים הצצתי למטה וראיתי שהכל ריק.

שוב קרה נס, וזמן קצר אחר כך כלתה נכנסה לבדוק אם נשאר משהו בבית. היא ראתה אותי, והייתה אישה מאוד טובה- חנקה היה שמה. היא הלכה לתחנת הרכבת וקנתה לנו כרטיסים לנסיעה לוורשה ואמרה לי "אנחנו לא נוסעות ביחד, אין בנינו קשר". נכנסתי לרכבת ופחדתי שייכנס גרמני. היא ישבה מרחוק והסתכלה עליי אבל לא דיברנו, וכשהגעתי לוורשה ירדתי עם כל ההמון מהרכבת. לא היה לי לאן ללכת והתיישבתי בתור פושטת יד בכנסיית שלושת הצלבים. לקראת הלילה עובדי הכנסייה לא ידעו מה לעשות איתי. הייתי יוצאת מהכנסייה ומשוטטת ברחוב עד שהיה מחשיך ואז מתגנבת לגדר חיה או שיח בשביל להעביר שם את הלילה. כשירד גשם הייתי חוזרת שוב לאותה כנסייה.

ביום בהיר אחד נכנסה אישה והתחילה לצעוק עליי. לקחתי את כל הנדבות שנתנו לי ונתתי לפושטי היד ויצאתי. בדרך החלטתי שאני הולכת לאזור ססקה קמפה, שהיה בצד השני של נהר ויסלה. פגשתי שם ילדה שמכרה כיכרות לחם והיא ביקשה שאני אקנה ממנה לחם אבל לא היה לי כסף, אלא רק תמונה של מריה הקדושה. הילדה הזאת הייתה גיבורה והיא לקחה אותי לחדר מדרגות, ונתנה לי לאכול ולשתות והסבירה לי איך להגיע לססקה קמפה. שמה של הילדה היה סבינה, וכשעליתי לארץ אימצתי את השם הזה לעצמי, על שמה, שהיא כל כך עזרה לי.

הגעתי לססקה קמפה, שם מצאתי יותר גינות ויותר חמניות להסתתר ביניהן. שם באמת מצאתי שתי נשים גיבורות שהתחילו להציל אותי. הן ריחמו עליי, וכך זה התגלגל- בכל פעם מישהו אסף אותי ואחר כך שלח אותי כי הוא פחד, ומישהו אחר היה מוצא אותי וכך הלאה. כל אלה היו אנשים נפלאים ואני שוטטתי מבית לבית וממשפחה למשפחה, בין כל האנשים שהצילו אותי.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ (השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

בשנת 1946 החלו לרדוף אחר המורדים הפולנים, ואני הייתי אצל משפחת אורלובסקי. זו הייתה המשפחה האחרונה שעזרה לי, ושמה של בתם הוא ג'רצ'ינסקה איתה נפגשתי לפני שש עשרה שנה. לקראת יום הולדתי ה-12, משפחת אורלובסקי החליטה להמיר את דתי לנצרות כדי שאהיה לא שונה מבני המשפחה, וזאת לקראת חגיגות בת המצווה הפולנית. כשרדפו את המורדים הפולנים, הם לקחו את האבא והוא היה שבו. בסוף המלחמה התחילו לחפש אחרי ילדים יהודים ניצולים והוקם ארגון בוורשה, והמשפחה החליטה להחזיר אותי בגלל המצב הקשה שנוצר באותה תקופה. מר אורלובסקי החזיר אותי ורצו לשלם לו אך הוא לא רצה לקחת את הכסף, למרות שהיה זקוק לו. הוא אמר שהוא לא עשה את זה תמורת כסף. היו כמה ארגונים שהיו מגיעים לחפש אחר ניצולים יהודים כמו השומר הצעיר, מפא"י, והיו שליחים שייצגו את התנועות האלה.

הבונט התנגד. הוא אמר שילדים שסבלו כל כך הרבה והם יתומים לא צריכים לסבול שוב ולנסוע לארץ ישראל, הם צריכים להישאר בפולין או לנסוע לארצות הברית. השליחים מהארץ התעסקו בלהעלות יהודים, והם הבריחו אותי בלילה עם חייל יהודי ששירת בצבא הרוסי. ורשה הייתה הרוסה וחשוכה. הוא סחב אותי ונסענו ברכבת כל הלילה. יצאנו לגבול גרמניה- פולין שם פגשתי יהודים, ראיתי איך יותר ויותר יהודים מתכנסים ומתחילים לבוא מרוסיה וביניהם גם ילדים. באותו הזמן אני הייתי מאוד חולה והשכיבו אותי מיד במיטה, והיו שם עוד ילדים שהיו בהסגר כי היו להם מחלות. אני זוכרת שהייתי מקיאה כל הזמן והיו מזריקים לי זריקות מתחת לעור. מי שטיפל בי היה רופא שהיה בעלה של שרה נשמיצ'נר, ומשום מה היא הכינה לי תעודת פטירה. כנראה שהתעניינו בשלומי והיא רשמה שאני נפטרת.

העבירו אותי לבית יתומים בלודג', שם פגשתי עוד ילדים כמוני ועד היום אני בקשר איתם. כמובן שהייתי מאוד חלשה, אמרו לי לשחק ואני לא יכולתי לשחק, היה לי ראש של אישה מבוגרת. משם כולנו יחד עלינו בתור ילדים מאומצים לגרמניה. היינו בגרמניה במחנה עקורים, משם הסיפור העלייה הוא גם סיפור קשה.

במלחמה הזאת לא הייתה רחמנות לא על תינוק ולא על אף אחד אחר. אמא שלי ראתה איך רוצחים לה את הילדים, הראשון היה הקטן והשני היה הבכור. נשק לא היה לו וכוח גם לא היה.

נא ספרי/ על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

מדורמשטט, שהיה מחנה עקורים, יצאנו במסווה של קבוצות קטנות באוטומובילים מוסוים כאלה מכוסים בלילה. אפילו היינו במחנה שהיה בעבר מחנה השמדה והיינו צריכים להסתתר בדרך. נסענו לצרפת. היינו בגבול מרסיי, עברנו שם בדיקות וקבוצות קטנות וכמובן שהילדים הקטנים יותר נשאר בגרמניה. אשתו של ויצמן, ראומה, הייתה שם וטיפלה בילדים- היא ועוד מטפלת אחת. אנחנו היינו במרסיי ואז הגיעה אוניית מסחר. עלינו לשם כמה מאות ילדים עם כמה אנשים מבוגרים שטיפלו בנו. שכבנו שם וכמובן שהייתה לנו מחלת ים ואני חושבת שהיינו כמעט שבועיים בים. תפסו אותנו לא רחוק מהחוף של חיפה, וזרקו פצצות דמע כדי שנבכה ולא נראה. אונייה אנגלית שטה לידנו ופגעה בנו ונכסו מים לאונייה. אני זוכרת שהיו ארבעה נפגעים, ושרנו את התקווה.

הגענו לחיפה, בדקו לנו את כל המטלטליו, ואם משהו לא מצא חן בעיניהם הם לקחו. מה שנשאר לי זה סבון בתוך שקית ובראש שלי היה שדק שאני אגיע לארץ אני מגיעה לבית קברות ושם קוברת את הסבון. היה לי תמיד נדמה שאני סוחבת איתי בן אדם. זה הרכוש היחיד שהבאתי איתי.

גרשו אותנו לקפריסין, ושם היינו על שפת הים. לא היו שם תנאים, גרנו באוהלים, גרנו בפחונים כאלה. מקלחות לא היו, היו ברזים לקחנו מים והיינו שוטפים את עצמנו. מסביב היו מגדלי שמירה. היינו שם חמישה חודשים. שם אני שכבתי, אני זוכרת בבית חולים אנגלי על שפת הים, במשך שבוע שכבתי בבית חולים. יום אחד הודיעו שמשחררים אותנו, ויצאנו קבוצה של ילדים בגיל שלי והגענו לעתלית, ליד חיפה.

כשהגעתי לארץ הרגשתי חלשה, ללא בית, ללא משפחה, ללא אף קרוב שנשאר בחיים. הייתה לי הרגשה איזמה, כי אחרי

המלחמה הרגשתי שאני צריכה ללכת לקבור את המשפחה שלי. כששכבתי בבית הילדים בלודג', ליד החלון, הייתי עצובה וכולם רקדו ושרו. כשהגיע שליח מארצות הברית, השליח הראשון לגאולת ילדים, הוא בא לחפש אחר המשפחה שלו ולא מצא אף אחד ולכן התחיל לחפש אחר שרידים של ילדים יהודים ניצולים. הסיפור שלו היה מיוחד, והוא היה ליד המיטה שלי. אמרתי לו שאני צריכה לקבור את המשפחה שלי וזה ליווה אותי אחר כך עשרות שנים בארץ ואף אחד לא התייחס לדבריי. כשהגענו לארץ הגענו לבנות ולהיבנות, אבל כל הזמן הציק לי שהכלבים אכלו את הגופות ואף אחד לא קבר אותם.

שהגענו לארץ אני חושבת שהייתי בת 13. בעתלית הופיע הבן של גרינבוים, שר הפנים הראשון, והוא היה המדריך שלי. לקחו אותנו לגן שמואל, חילקו אותנו לקיבוצים והתחלנו לעבוד. העבודה הראשונה שלי הייתה בסניטריום- הגשת עזרה ראשונה, מרפאה. חשבת שייטנו לי בגדי רופאים אבל אמרו לי רק לנקות את בתי השימוש. לא התלוננתי, כי רציתי להיות צברית. הרגשתי את ההבדל גם ביחס, גם באוכל, גם בתנאים. לי הייתה משיכה לאומנות וגיליתי שיש אישה שמלמדת אומנות ועבודות יד. הייתי מסיימת את העבודה והולכת להסתכל על מה שהם עושים, והמורה הייתה מרחמת עליי ונותנת לי חתיכת נחושת ומראה לי מה לעשות. היה הבדל בינינו לבין ילדי הקיבוץ. עבדנו בעבודות הכי קשות בשדה, ולמשך הרבה שעות.

בקיבוץ הייתי קרוב לעשר שנים. התגייסתי לצבא עם כולם, במחנה שמונים היינו נדמה לי במשך שלושה-ארבעה חודשים, לאחר מכן היינו בנח"ל ועברנו לקיבוץ נגבה. הייתי בשל"ט- השמירה על הקיבוץ. בצבא רציתי ללמוד להיות אחות, רצו לקבל אותי בתור אחות אבל דחו אותי בגלל שהקיבוץ היה מקבל רק מעט אנשים מהצבא והיתר היו חוזרים לצבא, כי היה צריך ידיים עובדות. לא אפשרו לי ללכת ללמוד להיות אחות ואני פחדתי לאבד את הבית היחיד שהיה לי. כמובן שלאחר מכן חזרתי לקיבוץ.

בקיבוץ גן שמואל התחלתי לחפש אחר משפחה, אמרו לי שבקיבוץ יגור ישנה משפחה בשם קורן והם הכירו את משפחת רוחמן שמצד אמה שלי. נסעתי לקיבוץ יגור, שם פגשתי את אחד מבני משפחת קורן, הרווק שלימים הפך לבעלי. הוא היה מבוגר ממני בשלוש עשרה שנה והיה עובד בקיבוצים. הוא היה בקיבוץ הארצי, ובנה את יד מרדכי וקרן שלום.

התחתנתי בשנת 58 ועברנו לרמת גן, הייתי אז בת 22 והיו באים לבקר אותנו מגן שמואל ומארצות הברית. יש לנו שני בנים, יאיר ועמית. כשעזבתי את הקיבוץ התחלתי לעבוד בבית קצ'קו עם ילדים יתומים. עבדתי עם חולים, למדתי גרפיקה וסיימתי בהצטיינות. כיום אני עוסקת באומנות והשתתפתי בלא מעט תערוכות. ברוב התמונות שלי מופיעה החמנייה שמסמלת את הזיכרונות שלי מהמלחמה, כשהייתי מתחבאת בשדות חמנייה.

האני רוצה להעביר לדורות הבאים שאני רוצה להיות אופטימית, אני לא רוצה שידעו יותר מלחמה. שלא ידעו בחיים כזה דבר, שנפתור את כל הבעיות שלנו בדרכי שלום ובהבנה.

בנוסף לכך, בשנת 1966 חמישים שנה לאחר המקרה, כתבתי מכתב למערכת של "עמק" על סוגיית תעודת הפטירה שניתנה לי. דבר שלא עזב אותי במשך שנים רבות. המפגש אחרי חמישים שנה עם תעודת פטירתי בארכיון הקיבוץ של לוחמי הגטאות החזיר אותי לסיפור זיכרונותיי עד כמה שאפשר לספר. כשרידה יחידה למשפחתי החלטתי להיות להם לפה ולדבר. כל האכזריות שראיתי, כל הרוע שנתקלתי בו, לא גרמו לי להיות מרירה. להפך: נהייתי רגישה יותר לסבל האדם והחי, הלימודים והיצירה היו עבורי תרפיה למלא את אשר חסר לי.

ראיון: דנה

רמת גן, יולי 2013